

Projectplan CmK 2021-2024

Cultuureducatie in het hart van het onderwijs II

Lindenberg
September 2020

Inhoud

1. Samenvatting
2. Inleiding
3. Reflectie op de stand van zaken Cultuureducatie met Kwaliteit
4. Activiteiten 2021-2024
5. Samenwerking penvoerder, onderwijs, culturele instellingen, instellingen voor hoger onderwijs en anderen
6. Kennisdeling
7. Monitoring en evaluatie
8. Planning
9. Begroting CmK 2021-2024

1. Samenvatting

De Lindenberg, cultuurhuis te Nijmegen, continueert in CmK 2021-2024 de ingezette werkwijze uit de tweede periode CmK 2017-2020 en breidt deze uit. De dialoog tussen school en cultureel partner over de afstemming en werkwijze is in de periode 2017-2020 een vanzelfsprekende manier van werken geworden. Het vertrouwen om op een goede manier samen te werken is gegroeid en scholen gaan vanuit dit vertrouwen graag in gesprek om gezamenlijk het ontwikkelarrangement vorm te geven. De scholen zijn hier unaniem zeer over te spreken. De vraag van de school is leidend en bij de uitvoering van CmK zijn diverse culturele partners betrokken. In een dialooggestuurd gesprek helpt de projectleider van de Lindenberg de vraag van de school formuleren en wordt gewerkt met een brede cultuur werkgroep die zorgdraagt voor het draagvlak binnen het team. Twee keer per jaar wordt het ontwikkelarrangement geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Scholing op maat voor leerkrachten en vakdocenten/culturele partners is essentieel om de kwaliteit te waarborgen en de werkwijze van meemaken en maken met reflectie te implementeren, te verdiepen en te verankeren. Culturele partners worden getraind om vanuit de dialoog een afgestemd programma vorm te geven.

De Lindenberg bedient een breed scala van scholen: vernieuwingsscholen met een eigen concept en visie op leren, scholen in achterstandswijken, scholen voor speciaal onderwijs, scholen met regulier onderwijs of een bijzonder onderwijsconcept.

In de tweede periode CmK namen 18 scholen deel aan de impulsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Hieronder waren 3 scholen voor speciaal onderwijs.

In de derde periode gaan we met 29 scholen voor PO en 4 voor VO samenwerken. Er wordt ingezet op kansengelijkheid en cultuureducatie op het CV van ieder kind.

Er worden 3 nieuwe locaties van Entrea, voor speciaal onderwijs, bij de regeling betrokken. Naast een vernieuwingsschool en een Vrije School gaan meerdere achterstandsscholen aan het project deelnemen. Ook wordt een structurele samenwerking met 4 VO scholen gestart.

Er is veel variatie in de populatie die CmK bedient. Dit vraagt om maatwerk per school en dat is precies wat de Nijmeegse aanpak kenmerkt. Deze variatie goed bedienen met culturele aanbieders/kunstvakdocenten blijft, naast het borgen van de continuïteit en kwaliteit op langere termijn, dus duurzaam, continu de uitdaging.

Kennisdelen wordt vormgegeven in kenniskringen en voor de cultuurwerkgroepen wordt een ICC-cursus op maat ontwikkeld.

2. Inleiding

2.1 De interne en externe context waarin het project zich bevindt

2020 is in alle opzichten een bijzonder jaar. We hebben te maken met veel onrust en onzekerheid ten gevolge van covid-19. Veel geplande activiteiten, ook in het kader van CmK, zijn in 2020 uitgesteld, aangepast of geannuleerd.

Daarnaast hebben we in Nijmegen te maken met bestuursveranderingen bij de grootste onderwijskoepel van Nijmegen en veel wisselende directeuren en wisselingen in teams. De structurele inzet van cultuurdocenten en de ingestelde cultuurwerkgroepen boden houvast om het afgesproken arrangement uit te voeren.

De gewenste route om tot een aanvraag voor CmK 3 te komen is noodgedwongen vereenvoudigd. De inbreng en input van zowel het onderwijs als de culturele partners is grotendeels verzameld in gesprekken en evaluaties met cultuurwerkgroepen, directies en culturele partners in plaats van in geplande studiebijeenkomsten.

Voor de planvorming van CmK 3 is verder gebruik gemaakt van onderzoek dat door Cultuur En School Nijmegen in 2019¹ onder de scholen en culturele partners is uitgevoerd en het onderzoek van de gemeente Nijmegen naar de staat van cultuur uit 2019.

Veel scholen geven aan dat de huidige werkwijze prima is en dat er eigenlijk niets wordt gemist. Bij doorvragen komen een aantal behoeften naar voren, zoals nog meer vraag gestuurd werken, nog meer doorgaande leerlijnen, ideeën voor voorbereiding en vervolg op de activiteiten. Daarnaast geeft men aan meer middelen te willen voor ondersteuning door vakdocenten, materiaal, ruimte en frequentie van activiteiten.²

De brede vorming van leerlingen is een belangrijk beleidsuitgangspunt op veel scholen in Nijmegen. Cultuuronderwijs als onderdeel van die brede vorming en integraal verbonden aan de kernvakken is een wens die op veel scholen leeft. Scholen erkennen dat er te weinig expertise binnen de scholen zelf is om met het cultuuronderwijs een verbeterslag te maken. Zij geven aan dat zij graag door willen met CmK of melden zich voor een hernieuwd onderhoudscontract.

2.2. De aanleiding om CmK voort te zetten

In de afgelopen 8 jaar is veel ontwikkeld door CmK waar we in 2021-2024 op voort kunnen bouwen; maar we zijn nog niet klaar. Vanuit de methodiek van de verandermonitor zijn we overgestapt naar het dialooggestuurd werken, worden er brede cultuurwerkgroepen op scholen geformeerd, wordt een ontwikkelarrangement samengesteld, uitgetoetst en bijgesteld en worden monitorgesprekken met de cultuurwerkgroep gevoerd. De cultuurwerkgroep zorgt voor een gestructureerde terugkoppeling met het team, waardoor er gedurende het jaar aan het draagvlak binnen het team wordt gewerkt.

¹ Digitale vragenlijst onderzoek Cultuur En School Nijmegen, januari 2019 voor scholen, kunstvakdocenten en culturele aanbieders

² Rapport innovatietraject Lindenberg op school, 2019

De vaardigheidslijnen zijn klaar en geven een goed overzicht van wat een kunstvak in 8 jaar omvat. Het is geen lineaire lijn die gevolgd hoeft te worden. De vaardigheidslijnen bieden handvatten om aan te kunnen sluiten bij het curriculum van de betreffende school. Culturele partners geeft het een werkbaar instrument om met de invulling van het ontwikkelarrangement aan de slag te gaan. In workshops aan studenten van de Pabo HAN blijkt het een duidelijk handvat om in gesprek te gaan over de uitvoering van lessen.

De procesgerichte didactiek wordt op iedere school via co-creatie en voorbeeldlessen geïntroduceerd. Verdieping voor leerkrachten door specifiek workshops aan te bieden wordt ook in CmK 3 geïnitieerd.

In CmK 3 gaan we samen met het onderwijs een verdere kwaliteitsverbetering cultuuronderwijs in het kader van kansengelijkheid ontwikkelen en verdiepen. Niet alleen op de brede scholen waar hard gewerkt wordt om leerachterstanden weg te werken, maar ook op scholen voor speciaal onderwijs, islamitisch onderwijs en op de school voor nieuwkomers. Plusateliers, verlengde schooldagen, taalspeelgroepen en cultuuronderwijs aansluitend bij de brede vorming worden samen met het onderwijs vormgeven. Aansluitend bij de ambitie van de gemeente Nijmegen zal het ontdekken en ontwikkelen van je talenten, zowel onder- als naschools en de verbinding daartussen, in deze periode aandacht krijgen. De doorgaande lijn van PO naar VO wordt didactisch en inhoudelijk uitgewerkt.

In Nijmegen wordt hard gewerkt aan een vernieuwingsslag op scholen. Specifiek in de nieuwe wijk Lent zijn vernieuwingsscholen waarbij het curriculum afgestemd is op de 21^e - eeuwse vaardigheden. De afgelopen periode CmK heeft de werkwijze op deze scholen als inspiratiebron gediend om het cultuuronderwijs vanuit de onderzoekende houding van kinderen vorm te geven. In CmK 3 gaan we met deze scholen in co-creatie nieuw onderwijs vormgeven.

Daarnaast zijn er scholen met een regulier onderwijsprogramma of vanuit een bijzonder onderwijsconcept. De Vrije School wil de deskundigheid van haar leerkrachten vergroten op het gebied van het eigen cultuuronderwijs.

We zullen opgebouwde expertise delen met nieuwe scholen, scholen voor speciaal onderwijs, brede scholen en culturele partners.

We gebruiken CmK 3 voor oriëntatie op en verdieping in curriculum.nu. Tot op heden zijn scholen in Nijmegen hier nog niet of nauwelijks mee bezig. Er is nog geen ervaring en de ontwikkelingen vragen wellicht om een andere manier van werken.

Het integraal verbinden van cultuuronderwijs aan de kernvakken draagt bij aan de samenhang tussen vakken en zal verder ontwikkeld worden. Lessen en trajecten zullen leerlingen op een actieve manier laten leren 'maken en betekenis geven' en 'meemaken en betekenis geven'.

3. Reflectie op de stand van zaken Cmk

3.1 Analyse van de positie van cultuureducatie binnen de regionale of lokale context

Gemeente

De gemeente Nijmegen heeft in 2019 een onderzoek laten verrichten naar de staat van cultuur in Nijmegen.³ In dit onderzoek wordt de sterke positie van de Lindenberg t.a.v. cultuureducatie op scholen beschreven. De Lindenberg is intendant voor cultuureducatie en amateurkunst. Dit betekent dat zij een verbindende rol en opdracht heeft richting culturele partners en aanbieders in de stad. Bij de Lindenberg is Cultuur En School Nijmegen (CESN) ondergebracht, het bemiddelingspunt voor onderwijs en cultuur. CESN onderhoudt goede contacten met scholen en culturele aanbieders in de stad.

Nijmegen neemt een relatief sterke positie in wat betreft cultuureducatie op school. Dat gegeven concluderen we op basis van wat een aantal gesprekspartners ons meegeeft. We hebben geen vergelijkend onderzoek gedaan (dat lag ook niet binnen onze opdracht) en ook is ons geen vergelijkend onderzoek bekend. Wel zien we dat de gemeente vanuit het cultuurbudget aanzienlijk investeert in cultuureducatie. Onder andere wordt jaarlijks ruim 350.000 euro geïnvesteerd voor cultuureducatie op scholen met een moeilijke populatie (achterstandsscholen). Binnen het veld van cultuureducatie heeft De Lindenberg een centrale rol in het organiseren en coördineren van een deel van het cultuur educatieve aanbod op en voor de scholen. We concluderen (overigens samen met De Lindenberg zelf) dat het in de achterliggende periode voor de buitenwacht niet altijd op alle punten helder was wat De Lindenberg precies deed.⁴

Dit onderzoek was de opmaat voor het ontwikkelen van een nieuwe cultuurvisie Nijmegen 2020.⁵

Kunst en cultuur voor en door iedereen

“We willen cultuur voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk maken, zoveel mogelijk mensen laten participeren en zoveel mogelijk mensen laten profiteren van cultuur. Cultuur voor iedereen begint bij het onderwijs. Kinderen vroeg in aanraking brengen met kunst en cultuur levert uiteindelijk een slimmere, creatievere bevolking op die beter toegerust is op de uitdagingen van de toekomst. Het onderwijs is het beste kanaal om de jongere doelgroep te bereiken. We willen onderzoeken hoe we cultuur en creativiteit een vaste plek in het curriculum van het primair en voortgezet onderwijs kunnen geven.”

In 2021 zal deze visie uitgewerkt worden tot nieuw beleid en financiering. Hierin is de ambitie uitgesproken om cultuureducatie op het CV van ieder kind in Nijmegen te krijgen.

De Lindenberg heeft in 2020 een nieuwe missie en visie ontwikkeld die vertaald is in een strategie voor de komende jaren.⁶ Deze sluit goed aan bij de ambitie van de gemeente.

⁴ De staat van cultuur in Nijmegen, 19 mei 2019, Blueyard

⁵ Groei: cultuurvisie Nijmegen 2020

⁶ Strategische beleidsvisie Lindenberg Cultuurhuis 2020

Ook de Lindenberg spreekt de ambitie uit om:

1. cultuureducatie op het CV van zoveel mogelijk kinderen te krijgen
2. een doorlopende leerlijn cultuur te creëren van PO naar VO

De inhoud en werkwijze van het project CmK passen in deze ambitie en strategie.

Onderwijs

Nijmegen heeft 54 scholen voor Primair Onderwijs waaronder 10 locaties voor Speciaal Onderwijs. Er zijn twee grote scholenkoepels voor Primair Onderwijs waarbij het merendeel van de scholen is aangesloten. Daarnaast zijn er 3 scholen onder eigen bestuur. Een paar scholen voor speciaal onderwijs zijn aangesloten bij een regionale of landelijke koepel.

Zowel de schoolbesturen als de schooldirecties zijn erg tevreden over de samenwerking met Lindenberg en CESN. De jarenlange samenwerking zorgt voor wederzijds vertrouwen. De verschillende programma's komen in goed overleg tot stand en de uitvoering en kwaliteit worden hoog beoordeeld. Beide scholenkoepels hebben in hun strategisch beleidsplan opgenomen groot belang te hechten aan cultuureducatie en de ontwikkeling van creativiteit. Dit beleidsplan dient als kader voor de individuele scholen. De scholen zijn vrij autonoom in het maken van hun keuzes en plannen. Continuering en financiering van cultuuronderwijs wordt vooralsnog aan de verantwoordelijkheid van de individuele scholen overgelaten.

Ter illustratie de volgende formulering uit de visie van de Sint Josephscholen 2020-2024⁷

Naast de kernvakken staat, gelijkwaardig, een brede vorming. De eerste verkenning van wie een kind kan en wil zijn – een kompas voor later, 'als je groot bent'. Elk van de Josephscholen legt hierbij andere accenten. Denk aan kunst of creativiteit, maar ook het samen leven. Daar bloeien onze onderlinge verschillen. Dat stimuleren we ook. De overeenkomst bij de Sint Josephscholen is deze: ons onderwijs staat op beide benen, het leren in de kernvakken en de brede vorming.

Culturele instellingen

De Lindenberg werkt intensief samen met zzp'ers, culturele partners en kunstvakdocenten om het ontwikkelarrangement op scholen vorm te geven. Ieder jaar starten wij met een 5-daagse zomerschool voor alle cultuuraanbieders: kennisdelen, deskundigheidsbevordering, workshops en lezingen staan centraal. Ook worden teams gevormd die op een betreffende school gaan samen(werken).

Tijdens de lockdown in het voorjaar 2020 zijn we gestart met werken in Teams. Wij hebben hiermee een platform gevonden voor uitwisseling tussen de culturele partners en opslag van lessen. Dit maakt het mogelijk om de vaak zeer drukbezette professionals met elkaar te verbinden. De behoefte aan die verbinding bleek nadrukkelijk uit het onderzoek van Cultuur En School Nijmegen uit 2019:

⁷ Strategische visie Sint Josephscholen 2020-2024

Meer contact met collega's, vooral interdisciplinair wordt het meest genoemd. Ook wordt inhoudelijke voeding over ontwikkelingen in het onderwijs gemist. Daarnaast wil men grotere zichtbaarheid van het werk, binnen en buiten de Lindenberg. Soms is er behoefte aan meer draagvlak en betrokkenheid van leerkrachten. Het gemis van artistieke criteria van het aanbod (niet alleen pedagogische doelen zijn belangrijk). Het belang van instellingen ook meenemen (het gaat nu vooral uit van de vraag van de school).⁸

3.2 Reflectie op doelstellingen en resultaten zoals beschreven in de voorgaande projectplannen

De titel van het projectplan van CmK 2017-2020 was: 'Cultuur in het hart van het onderwijs; de brede ontwikkeling van de leerling centraal'. Cultuuronderwijs aan laten sluiten bij het schoolcurriculum en de leerkracht culturele competenties laten ontwikkelen waren daarin speerpunten.

In de planperiode 2017-2020 namen 18 scholen deel en zijn stapsgewijs 8 nieuwe scholen betrokken bij CmK, waaronder 3 scholen voor speciaal onderwijs. Daarnaast zijn er 2 scholen met een kennismakingstraject CmK gestart.

Scholen uit de eerste fase 2013-2016 zijn gefaseerd afgebouwd en hebben hun ontwikkeltraject verdiept, verankerd en vastgelegd in cultuurbeleidsplannen. Daarbij is gebruik gemaakt van de verankeringsmaat opgesteld door cultuurprofiel scholen.

Scholen vonden het moeilijk om te stoppen met CmK, omdat de inbreng van kunstvakdocenten/culturele partners een verhoogde kwaliteit van de kunstlessen in het onderwijs opleverden. De inspiratie en de continuïteit vanuit CmK gaf de scholen veel houvast in de vaak onrustige tijden waarin het onderwijs zich begaf. Daarom zijn scholen soms nog een jaar extra gevolgd en konden zij een beroep doen op CmK voor vervolgesprekken met de ontwikkelarrangeur/ projectleider.

In CmK 2017-2020 is gekozen om met cultuurwerkgroepen 2 keer per jaar de activiteiten te evalueren en waar nodig bij te stellen.

Zeer verheugd waren wij met 3 scholen voor speciaal onderwijs die in de tweede periode hebben deelgenomen. We zijn gestart met intensieve voortrajecten waarbij zorgvuldig met de cultuurwerkgroep, het team en directie besproken is hoe een ontwikkeltraject vorm te geven.

Niet iedereen was even enthousiast. Sommigen zagen problemen met de "vrije structuur" van cultuurlessen en hadden twijfels over de competenties van de kunstvakdocent. Door dialooggestuurd te werken en de lessen in co-creatie te geven werden de twijfels weggenomen. Er is een groep gevormd van kunstvakdocenten die geschoold zijn op de betreffende doelgroepen. Verrast waren de scholen over de betrokkenheid van de leerlingen en de opbrengst van de ingezette werkwijze.

⁸ Rapport innovatietraject Lindenberg op school, 2019

Uit de tussentijdse evaluaties:

Leerkracht:

"Ik zag de leerlingen de hele week op het schoolplein de rollen naspelen van de toneellessen"

"Ik wist niet dat mijn leerling zo ritmisch was en zou gaan meezingen."

"Ik heb een stil verlegen kind gewoon op het podium zien staan spelen"

Directie:

"Niet voor alle leerlingen is de discipline muziek geschikt. Met instrumenten werken brengt ook geluid met zich mee waar sommige leerlingen niet tegen kunnen. Fijn is het daarom dat leerlingen kennismaken met meerdere disciplines, zodat zij ontdekken waar mogelijkheden liggen door creativiteitsontwikkeling."

"Muziek is een vak apart. Een muziekdocent is gewoon nodig in de school. Co-creatie is dan wel mogelijk. De leerkracht kan aanvullend muzieklessen geven, maar de muziekdocent zorgt toch door de continuïteit"

Leerkracht:

"De vaardigheidslijn beeldend gaf mij een goed overzicht van het vak beeldend. Het werd heel duidelijk voor onze school dat we heel eenzijdig werkvormen inzetten. De digitale methode "Laat maar zien" heeft zoveel goede procesgerichte lessen. Dat is echt een geweldige ondersteuning."

Doelstellingen 2017-2020

Implementatie

- er is op 18 scholen gewerkt aan het implementeren van tenminste 1 of 2 doorgaande leerlijnen afgestemd op het schoolcurriculum. Vaardigheidslijnen geven een kader hoe de school deze leerlijnen wil uitwerken.
- Op scholen is verder gewerkt aan co-creatie tussen leerkrachten en vakdocenten. Gezamenlijk werken zij aan de ontwikkeling en uitvoer van het arrangement. De lessen worden ontworpen door de kunstvakdocent en coaching vindt plaats op de werkvloer.

Verdiepen

- de gekozen leerlijnen van het arrangement zijn verdiept door te werken met een procesgerichte didactiek aansluitend bij leergebieden, bij een of meerdere kunstvakken, of bij de onderzoekende houding van de leerling.
- Scholen maken een keuze voor een digitale methode of gaan aan de slag met de procesgerichte didactiek.
- 5 scholen die gebruik maken van de Muziekimpulsregeling hebben in samenwerking met CmK intensief gewerkt aan het verankeren van muziekonderwijs in een doorlopende leerlijn voor alle groepen.

Ontwikkelen

- In 2017 zijn wij voor het eerst gestart in het speciaal onderwijs. Gedurende de tweede periode CmK zijn kunstvakdocenten/culturele partners aan de slag gegaan om lessen op maat te ontwikkelen en uit te voeren die aansluiten bij de uiteenlopende niveaus en de diverse gedragsproblematiek van de leerlingen.
- Op het gebied van creatieve technologie wordt er voortdurend nieuw lesaanbod ontwikkeld.
- De vaardigheidslijnen voor muziek, literatuur en dans zijn ontwikkeld.
- Verregaande co-creatie tussen mentoren en vakdocenten/culturele partners op vernieuwingsscholen waarbij de onderzoekende houding van leerlingen centraal staat.
- Dialooggestuurd werken met het accent op de open communicatie en het leren van elkaar.

Verankeren

- In de tweede periode CmK zijn 4 scholen in geleidelijkheid afgebouwd. Gewerkt is aan tenminste 5 van de 9 indicatoren van de verankeringsmaat:
 1. Een visie op cultuuronderwijs passend bij de visie op leren van de leerling
 2. Een beleidsplan cultuuronderwijs met een activiteitenplan met doorgaande leerlijnen
 3. Een budget voor cultuuronderwijs opgenomen in de begroting.
 4. Structurele taakuren begroot voor cultuurwerkgroep/icc'er
 5. Breed draagvlak voor cultuuronderwijs bij het team

Op de betreffende scholen blijkt de verankeringsmaat een duidelijk handvat om het cultuuronderwijs te borgen en voor de cultuurwerkgroepen/icc'er een mogelijkheid om sturing te geven aan een jaarplanning. Met name het in- en overzicht in de financiële mogelijkheden van de betreffende school t.a.v. eigen budget en subsidieregelingen is voor veel cultuurwerkgroepen een onderbelicht aspect. Verschillende scholen hebben nadrukkelijk aangegeven hernieuwd een impuls te willen krijgen bij de derde periode CmK 2021-2024.

Uit de schoolgids van Michiel de Ruyter:

“Muziek, dans, toneel, poëzie, film, theater, beeldende vorming... Veel kinderen houden ervan zich creatief uit te leven en cultuur op te snuiven. Daartoe geven we ze dan ook ruim de kans. We stimuleren leerlingen en ouders de Bieb op School te bezoeken, we gaan naar het museum, het theater en de bioscoop en nodigen docenten van Huis voor de Kunsten de Lindenberg uit om tijdens en na schooltijd lessen te verzorgen.

We nemen ook deel aan de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Om alle leerlingen kennis te laten maken met kunst en cultuur en hen te laten ervaren hoe leuk het is om creatief en kunstzinnig bezig te zijn, nodigen we ook dit schooljaar weer docenten van Huis voor de Kunsten de Lindenberg uit. Iedere dinsdag werken we in het project 'Cultuur met

Kwaliteit' en komen juf Nanneke, juf Myrna en juf Jennine naar onze school. Niet om ieder apart, maar om sámen les te geven met onze leerkrachten!

Na een gezamenlijke start gaan de kinderen met drama én met beeldende vorming aan de slag. De inhoud van de activiteiten is gekoppeld aan het thema van de groep. De gezamenlijke opening inspireert de kinderen om in de lessen verder te gaan met ontdekken en experimenteren. Aan het einde van hun blok presenteren zij hun creatieve en kunstzinnige werk aan hun ouders/verzorgers. De vakdocenten storten zich ook na schooltijd met de kinderen op kunst en cultuur. Dat doen zij bij het Activiteitenplein."

Deskundigheidsbevordering leerkrachten en culturele partners

In Nijmegen wordt co-creatie ingezet voor deskundigheidsbevordering, waarbij vak- en groepsleerkrachten samen lesgeven d.m.v. co-teaching, coaching en samenwerking.

De samenwerking en kennisdeling met de Gelderse CmK-partners is in de periode 2017-2020 gegroeid. Met name de vraag naar kwalitatief goede kunstvakdocenten heeft geresulteerd in een gezamenlijke scholingsopzet voor pas afgestudeerde studenten van de kunstvakopleidingen. Hierbij delen we onze expertise t.a.v. de opgedane ervaringen van de afgelopen 2 periodes CmK en gaan we duurzaam samenwerken.

Met de Pabo van de HAN is in de periode 2017-2020 een goede samenwerkingsrelatie ontstaan. Vakdocenten/culturele partners hebben masterclasses gegeven en workshops rond taal en kunsten. Studenten die op CmK-scholen stagelopen worden waar mogelijk betrokken bij de cultuurlessen. Met de Pabo is regelmatig kennisdeling rond de ontwikkelingen op het gebied van cultuuronderwijs. Er is een open communicatie ontstaan en de bereidheid om waar mogelijk samen te werken.

Kennisdelen

De Lindenberg heeft als penvoerder met het onderwijs en het culturele veld zoveel mogelijk kennis gedeeld over de stand van het cultuuronderwijs via:

- de website cmknijmegen.nl voor inzage in het ontwikkeltraject per school en generieke info
- het platform Teams voor culturele partners/vakdocenten voor het delen van lessen en uitwisseling tussen vakgenoten onderling
- de jaarlijkse 5-daagse zomerschool
- bijeenkomsten voor ICC'ers via CESN
- de kunstvakcommissie Pabo met vakdocenten CmK
- de bijeenkomsten met Gelderse Penvoerders CmK rond geselecteerde thema's
- het Gelders netwerk speciaal onderwijs
- de landelijk georganiseerde leergemeenschappen LKCA

Monitoring en evaluatie

Het werken met de evaluatiemonitor heeft op alle scholen geleid tot een procesmatige aanpak. CmK Nijmegen is met iedere school in gesprek gegaan over het hoe, wat en waarom van wat je wil ontwikkelen bij leerlingen op het gebied van cultuuronderwijs.

De afgelopen 2 jaar is de werkwijze waarbij de nulmeting ingevuld werd door alle leerkrachten losgelaten door de werkdruk en door de ervaring op scholen waar een “lichter” traject gekozen is.

Het instellen van een brede cultuurwerkgroep waarbij onder-, midden- en bovenbouw betrokken zijn blijkt een goed vervolg. De cultuurwerkgroep inventariseert en informeert op bouw-overleggen de stand van het cultuuronderwijs. Op deze wijze blijft het draagvlak binnen het hele team gedurende het jaar gewaarborgd.

De werkgroep evalueert samen met de projectleider CmK en stelt bij en zorgt steeds voor terugkoppeling naar het team. Het past goed bij de ontwikkeling op Nijmeegse scholen waarbij expertteams verantwoordelijk zijn voor een leerdomein.

De procesmatige aanpak en de continuïteit blijven op deze wijze gewaarborgd. De vraag naar een ICC-cursus op maat komt voort uit deze werkgroepen.

In de gekozen aanpak en werkwijze heeft de projectleider de rol van de ontwikkelarrangeur overgenomen. Helaas hebben wij moeten constateren dat het werk van een ontwikkelarrangeur voor vakdocenten als te complex werd ervaren. De ontwikkelarrangeur was door het uitvoerende werk te betrokken om voldoende afstand te bewaren en een reflectieve en overkoepelende regiefunctie te vervullen.

3.3 Wat ging er goed in de uitvoering 2017-2020, wat kan er beter?

Goed:

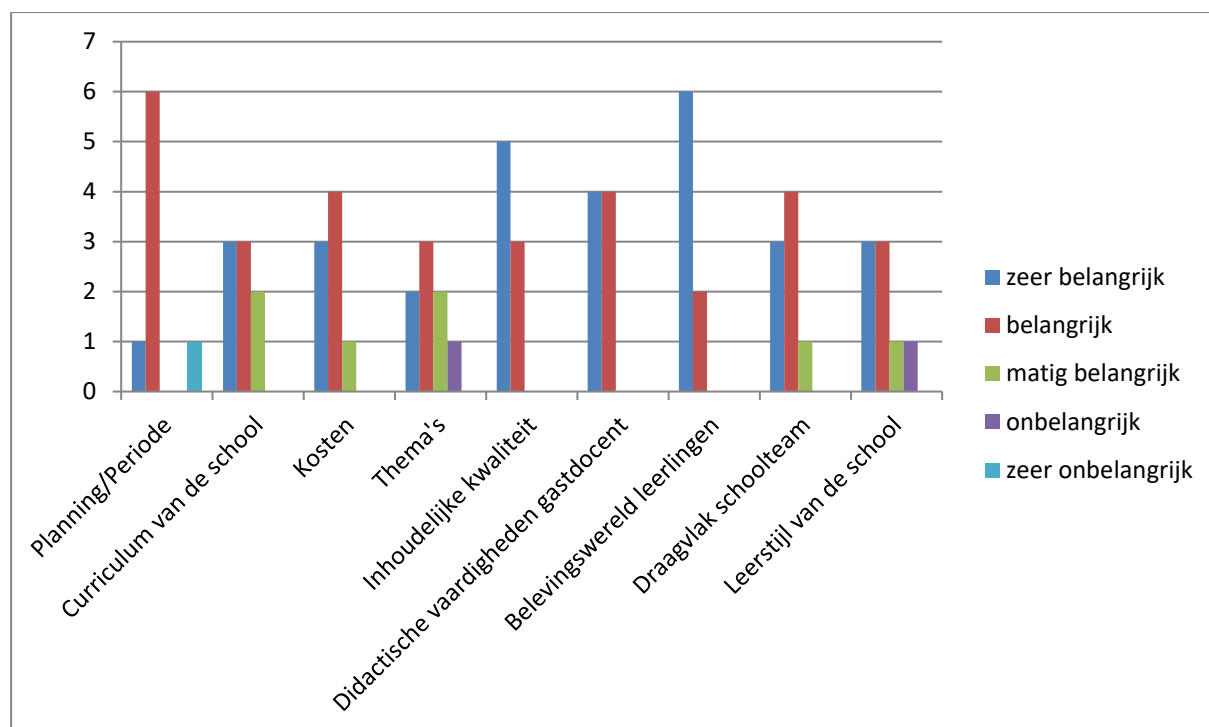
De CmK-activiteiten sluiten aan bij het schoolcurriculum en de samenwerking met een groeiend aantal scholen is steeds beter geworden.

- Dialoog gestuurd werken, waardoor scholen hun vraag helder leren formuleren.
- Cultuurwerkgroepen instellen met leerkrachten uit onder-midden en bovenbouw om het draagvlak binnen het team te borgen.
- Werken in co-creatie waardoor de deskundigheidsbevordering van leerkrachten op maat ingezet kan worden.
- Aansluiten bij themagericht onderwijs en/of taalonderwijs.
- Foto- en videomateriaal als instructie in plaats van alles te willen beschrijven. Dit is zowel makkelijker voor de kunstvakdocenten als voor de leerkrachten.
- Samenwerken leerkracht en vakdocent is meer vanzelfsprekend aan het worden, doordat vakdocenten en leerkrachten een gemeenschappelijk taal spreken over didactiek van het cultuuronderwijs en pedagogische didactische aanpak.
- Werken met Teams voor overleg en kennisdeling.

Waar is een verbeterslag mogelijk:

- Minder nadruk op muziekonderwijs
- Roosters en arbeidsvoorwaarden vakdocenten/culturele partners verbeteren
- Vakdocenten/culturele partners langdurig verbinden aan een bepaalde school
- Een ICC-cursus op maat voor de werkwijze gericht op Nijmegen
- Cultuurbeleid zichtbaar laten zijn op de website van de betreffende school
- Nieuwe culturele aanbieders betrekken bij CmK
- Inzetten op uitbreiding van een projectleider

Onderstaande grafiek komt uit het onderzoek van CESN. Wat is, volgens de scholen, belangrijk bij de aansluiting van het aanbod bij de school?⁹

⁹ Rapport innovatietraject Lindenberg op school, 2019

4. Activiteiten 2021-2024

4.1 de projectdoelstellingen

CmK Nijmegen wil de kwaliteit van cultuureducatie duurzaam versterken en toegankelijk maken voor ieder kind. Funderend onder schooltijd en talentontwikkeling buitenschooltijd. Scholen moeten eigenaarschap ontwikkelen over het gewenste ontwikkelarrangement en de verbinding met de culturele omgeving vormgeven.

We bouwen voort op de doelstellingen van CmK 2:

- Verdieping en ontwikkeling van het curriculum
- Versterking van inhoudelijke deskundigheid van leerkrachten en vakdocenten
- Versterking van de relatie van de school met de culturele omgeving

Daarnaast zetten we in op de nieuwe doelstellingen:

- Vergroting van het bereik in het kader van kansengelijkheid
- Verbinding binnen- en buitenschoolse leren
- De ontwikkeling van Integraal onderwijs waarbij cultuuronderwijs aansluit bij andere leergebieden
- Het in kaart brengen van mogelijkheden en draagvlak creëren voor het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs

In de derde fase van Cultuureducatie met Kwaliteit zullen in Nijmegen zeer verschillende scholen deelnemen.

We zetten daarbij in op een 2 sporenbeleid.

Spoor 1:

Cultuureducatie blijft in ontwikkeling en vergt voortdurende reflectie van de school op de ambities en het programma. Schoolteams hebben te maken met wisselingen van personeel inclusief directeur. De inhoud van het onderwijs vraagt steeds de nodige aanpassingen. Om aan te sluiten met cultuuronderwijs bij het curriculum is een duurzame relatie tussen het culturele veld en onderwijs noodzakelijk. Daarom sluiten 11 scholen die eerder hebben deelgenomen aan voor “onderhoud” en begeleiding en 8 scholen die deelnemen aan CmK 2 continueren de aanpak en gaan verder met verdiepen en verankeren.

Spoor 2:

8 nieuwe scholen, met name scholen voor speciaal onderwijs en scholen met een culturele achterstandspositie gaan deelnemen aan CmK 3. Deze deelname past in het kader van het vergroten van de kansengelijkheid.

In deze periode richten we ons hoofdzakelijk op het primair onderwijs. We onderzoeken daarnaast hoe we de verbinding van PO naar VO kunnen vormgeven. In dat kader start de samenwerking met 4 VO scholen. Mogelijkerwijs kunnen we het traject verbreden naar het ROC Nijmegen.

	Aantal PO scholen	Aantal SO scholen	Aantal VO scholen
Spoor 1			
Deelnemende scholen CmK 1	5 brede scholen 1 school islamitisch onderwijs 1 Jenaplanschool 1 Montessorischool 1 Vernieuwingsschool 2 scholen (katholiek neutraal onderwijs)		
Deelnemende scholen CmK 2	2 brede scholen 1 school voor nieuwkomers 2 scholen (katholiek neutraal onderwijs) 1 vernieuwingsschool	4 locaties speciaal onderwijs	
Spoor 2			
Nieuwe scholen CmK 3	3 brede scholen 1 Vrije school 1 School neutraal onderwijs	3 locaties speciaal onderwijs	4 VO scholen eventueel ROC Nijmegen
Totaal	22 scholen	7 locaties	5 scholen

4.2 Afbakening en samenhang

CmK biedt scholen de gelegenheid samenhang aan te brengen in hun cultuureducatie programma. Elke school in Nijmegen heeft zijn eigen identiteit, lesmethode en werkwijze. Het betekenis geven aan kunst en erfgoed door maken en meemaken, vormt de basis van goed cultuuronderwijs. Daarom biedt CmK maatwerk, afgestemd op de vraag van de school en in verbinding met de culturele omgeving. Zo wordt kunst en cultuur beter en duurzamer verweven met het hele curriculum en steviger gedragen binnen de school.

De vaardigheidslijnen muziek, drama, beeldend, literair en dans¹⁰ geven een handvat om het ontwikkelarrangement voor cultuuronderwijs vorm te geven. Scholen kiezen voor aansluiting bij de brede vorming, taalonderwijs, zaakvakken of/en een doorlopende leerlijn in de school van een specifiek kunstvak. Het procesgericht werken waarbij de creativiteitsontwikkeling van de leerlingen centraal staat wordt in deze periode verder geïmplementeerd en verdiept.

Speciale aandacht is er voor kansengelijkheid. In dat kader worden Plusateliers, taalspeelgroepen en verlengde schooldagen verder ontwikkeld. We zetten in op integraal cultuuronderwijs verbonden met het schoolcurriculum en het binnen- en buitenschools leren. Meemaken en maken en zelf betekenis geven worden in lessen met elkaar verbonden. Waarnemen en verbeelden staan centraal om het conceptualiseren en analyseren te bevorderen. Leerlingen leren door, met en over kunst en cultuur.

Met scholen werken we aan visievorming cultuuronderwijs. Deze visie wordt in het jaarplan van de school opgenomen. Kinderen die méér willen, wordt de mogelijkheid geboden zich buiten schooltijd verder te verdiepen in cultuur op de eigen school. De positieve ervaringen

¹⁰ <http://www.cmknijmegen.nl/vaardigheidslijnen>

van de eerdere CmK periodes geven aanleiding onze werkwijze uit te breiden naar nieuwe scholen en te continueren en te verfijnen op al deelnemende scholen. De ingezette werkwijze sluit goed aan bij de hernieuwde uitgangspunten van curriculum.nu.

Kunst plaatst ervaringen, gevoelens, gedachten en ideeën in een ander perspectief. Uniek voor het leergebied Kunst & Cultuur is dat leerlingen met behulp van kunst op een verrassende en uitdagende wijze naar het (dagelijks) leven leren kijken. Leerlingen leren op expressieve wijze te communiceren met (bewegend) beeld, klank, woord en met beweging in relatie tot de ruimte of omgeving. Ook combinaties van deze vormen zijn mogelijk. Kunst kan een verbeelding of verklanking zijn van bijvoorbeeld een emotie of kan een reactie zijn op een politiek of maatschappelijk kwestie. Kunstenaars geven hun kijk op de wereld, geven met hun werk betekenis aan het leven en zijn in staat compleet andere of nieuwe werkelijkheden te scheppen. Leerlingen leren dat kunst een veelzijdige functie heeft. Kunst kan verrassen, uitdagen en amuseren, en kunst kan verwonderen, irriteren, schuren of leiden tot verstillig.

Door het onderwijs krijgt iedereen, niemand uitgesloten (inclusie), de kans om in aanraking te komen met kunst en cultuur. Alle leerlingen leren zich op artistieke wijze te uiten en vormen van kunst en cultuur te ervaren, te bevragen en te 'lezen'. Door kunst- en cultuur en de geschiedenis daarvan leren leerlingen zichzelf, de omgeving, de maatschappij en de wereld te ontdekken en begrijpen. In een (cultureel) diverse samenleving is het van belang dat leerlingen elkaar en elkaars cultuur leren kennen¹¹.

Borging en verankering zijn van essentieel belang. Leerkrachten en culturele partners spreken dezelfde taal vanuit een heldere gemeenschappelijke visie, doel en afgestemd activiteitenplan. Binnen samenwerking is gedeelde verantwoordelijkheid en eigenaarschap van alle betrokkenen van groot belang. Co-creatie tussen vakdocent en leerkracht wordt gecontinueerd. Niet alleen als inzet voor deskundigheidsbevordering, maar ook als gelijkwaardige partners die onderwijs samen vormgeven.

Wij maken gebruik van de verankeringsmaat voor de kwaliteitscriteria die ontwikkeld zijn voor de cultuurprofiel scholen VO. Deze criteria zijn een goede leidraad voor het primair onderwijs.

4.3 Resultaten over de jaren en aan het einde van het project

Scholen hebben gewerkt aan een kwaliteitsverbetering van het cultuuronderwijs. Zij zijn in staat om het cultuuronderwijs te verbinden aan het schoolcurriculum en weten welke vragen zij aan de culturele omgeving kunnen stellen. Zij weten wat zij zelf aan kwaliteiten op het gebied van cultuuronderwijs in huis hebben en waarvoor zij expertise in huis kunnen halen. "Meemaken en maken" zijn beiden in het educatieprogramma geborgd. De school heeft financiën geormerkt voor het cultuuronderwijs en taakuren van de cultuurwerkgroep zijn een vanzelfsprekendheid. Waar mogelijk is gewerkt aan een naschools cultureel aanbod om kansengelijkheid voor kinderen dicht bij huis te vergroten.

¹¹ <https://www.curriculum.nu>

4.4 Activiteiten en samenhang

4.4.1. Implementatie, verdieping, verankering van duurzame kwaliteitsverbetering van cultuureducatie door samenwerking tussen het onderwijs en de culturele omgeving.

Met iedere school wordt een ontwikkelarrangement op maat gemaakt. Een brede cultuurwerkgroep wordt ingesteld. 5 à 6 keer per jaar komt de cultuurwerkgroep bij elkaar, ondersteund door de projectleider CmK. De cultuurwerkgroep zorgt voor het draagvlak van het team. Per schooljaar wordt een activiteitenplan ontwikkeld en uitgevoerd. 2 keer per jaar evalueert de cultuurwerkgroep het activiteitenplan op inhoud en gewenste voortgang en stelt deze waar nodig bij. Het eigenaarschap van de school wordt zoveel mogelijk ontwikkeld door de dialooggestuurde aanpak.

Scholen die al deelnemen of hebben genomen aan de CmK-regeling gaan aan de slag met een beleidsplan cultuur en werken met de verankeringsmaat VO. De cultuurwerkgroep zorgt voor continuïteit en verbinding met het hele team. Taken, financiën en een visie die aansluit bij het curriculum van de school worden inzichtelijk. Voor verdere verdieping wordt een ICC-cursus ontwikkeld gericht op de Nijmeegse aanpak.

De samenwerking tussen onderwijs en culturele instellingen heeft een duurzame meerwaarde. Partijen weten elkaar te vinden en gebruik te maken van elkaars expertise. Co-creatie is een samenwerkingsvorm tussen leerkrachten en vakdocenten die als vanzelfsprekend wordt ervaren.

Cultuuronderwijs is geen apart vak meer maar integraal verbonden aan het curriculum. Maken en meemaken waarbij leerlingen betekenis geven aan de wereld om zich heen wordt gewaardeerd en erkend als een essentieel onderdeel van het curriculum.

4.4.2. Het ontwikkelen van integrale cultuureducatie in verbinding met andere vakken.

Hierin kennen we drie fases:

a. Implementeren

Kennismaken met drama, beeldend, muziek, dans, nieuwe media, creatieve technologie in atelier vorm, cross-over, aansluitend bij het themaonderwijs. Werken vanuit vaardigheidslijnen, procesgerichte didactiek en “meemaken en maken”.

b. Verdiepen

Cultuuronderwijs aansluitend bij diverse leergebieden, bij woordenschatonderwijs of bij specifieke onderwijsconcepten

c. Verankeren

Cultuuronderwijs is onderdeel van het curriculum de school werkt met lessen op maat, digitale methode, vakdocenten om de kwaliteit te borgen. Procesgerichte didactiek is geïmplementeerd en cultuuronderwijs is zorgvuldig opgebouwd met “meemaken en maken”.

4.4.3. Het verbinden van binnen- en buitenschools leren

Een funderend aanbod onder schooltijd, talentontwikkeling naschools. Het starten van een divers naschools aanbod voor de leerlingen. Leerlingen krijgen de kans om kennis te maken en talenten te ontwikkelen. Uitdrukkelijk willen we kijken waar mogelijkheden liggen om de schooldag voor alle kinderen te verlengen in het kader van kansengelijkheid. In de CmK Extra aanvraag starten we met verschillende vormen van binnen- en buitenschools leren. Plusateliers voor geselecteerde leerlingen en Verlengde schooldagen verbonden aan de wereldoriëntatie. Onze intentie is om deze aanpak uit te breiden naar meerdere brede scholen. Naschools aanbod als vaste pijler op het schoolprogramma.

4.4.4. Het vergroten van de professionalisering van leerkrachten, docenten, culturele partners en penvoerder ten aanzien van cultuureducatie.

a. Leerkrachten

Een scholingsprogramma op maat wordt door de hele school ingezet. De school maakt een keuze voor een discipline met het hele team of werkt vanuit de individuele leervraag van de leerkracht. We onderscheiden een aantal fases in deskundigheidsbevordering van leerkrachten:

*** Kennismaken en enthousiasmeren**

Werkwijze: inspirerende lessen door kunstvakdocenten. Leerkracht doet actief mee, afgewisseld met observaties van de didactiek van het lesgeven. Gesprekken en coaching tussen kunstvakdocent en leerkracht.

Doel: vertrouwen krijgen, plezier van leerlingen zien, het laagdrempelig aanbieden van de didactiek, werken met een creatief proces, nieuwe vaardigheden en technieken laten zien.

*** Informeren en ervaring opdoen**

Werkwijze: Voorbeeldlessen van de kunstvakdocent met herhaling en vervolg door de leerkracht.

De vakdocent ontwerpt de les. De leerkracht krijgt de les vooraf opgestuurd. De leerkracht doet actief mee met de les gegeven door een kunstvakdocent. In geleidelijke opbouw herhaalt de leerkracht een deel van de les of bouwt hierop door. Gericht gesprek over leervraag van leerkracht op vakinhoudelijk en didactisch gebied tussen kunstvakdocent en leerkracht.

Doel: leerkrachten inzicht laten verwerven in de vak inhoud. Leerkrachten succeservaringen laten opdoen. Leerkrachten vanuit een lerende houding benaderen.

*** Nieuwe vaardigheden en technieken te verwerven**

Werkwijze: workshops voor leerkrachten voor deskundigheidsbevordering. Vakinhoudelijk per vakdiscipline, didactisch vanuit het creatief proces, overkoepelend vanuit een visie op “meemaken en maken” of verbindend met 21e -eeuwse vaardigheden

Doel: het leren en ontwikkelen van vakinhoudelijk en didactisch bekwaamheden. Draagvlak creëren bij het team. Start maken met een gezamenlijke visie op cultuuronderwijs.

* Zelfstandigheid bevorderen

Werkwijze: de leerkracht leert zelf een creatieve les te ontwerpen aansluitend bij de context van het onderwijs. Kunstvakdocent bewerkt een aantal lessen globaal. Voor en tijdens studiedagen neemt de kunstvakdocent de leerkracht stapsgewijs mee in het ontwerpen van de les.

Doel: leerkrachten leren de opbouw van een kunstvak hanteren en gebruik te maken van beschikbare bronnen

b. Kunstvakdocenten en culturele partners

In de derde periode CmK ligt het accent op het werken op brede scholen en het speciaal onderwijs. Curriculum.nu zal ook voor de culturele sector een omslag te weeg brengen. Belangrijk is dat kunstvakdocenten/culturele partners meegenomen worden in deze ontwikkelingen, maar ook in staat zijn om vakdidactiek in de scholen te brengen.

We werken op scholen met verschillende onderwijsconcepten en er wordt op iedere school op maat gewerkt. Het kunstvak dient als basis goed gegeven te worden, voordat een docent cross-overs en kruisbestuivingen kan aangaan met andere vakken en leergebieden. Kunstvakdocenten die net zijn afgestudeerd krijgen een intensief scholingstraject in Gelderland waarbij het werken op CmK-scholen en coaching meegenomen wordt.

Deskundigheidbevordering voor alle kunstvakdocenten/culturele partners zal plaatsvinden op:

1. Procesgerichte didactiek
2. Curriculum.nu
3. Kruisbestuivingen met leergebieden
4. Aansluiten bij woordenschat
5. Vernieuwende schoolconcepten
6. Werken in het speciaal onderwijs
7. Werken op achterstandsscholen

De “zomerschool” waarbij inspiratie, intervisie en ontwikkelingen centraal staan wordt uitgebreid met de “winterschool”. In afzonderlijke scholingstrajecten ontwikkelen kunstvakdocenten hun didactische en artistiek-creatieve vaardigheden.

Per school zal in ieder cultuurteam geïnvesteerd worden in kennis rond leergebieden aansluitend bij curriculum.nu.

Via Teams worden lessen geordend op thema, discipline en leergebied. Het is een belangrijk instrument en hulpmiddel voor uitwisseling en kennisdeling. Lesmateriaal zal beschikbaar worden gesteld voor het onderwijs.

c. Penvoerder

De rol van penvoerder is veelzijdig en complex. De invulling van de rol is een combinatie van penvoerder en projectleider met zowel een inhoudelijke, organisatorische als financiële verantwoordelijkheid.

We werken op veel verschillende scholen en met veel verschillende kunstvakdocenten en culturele partners. Het voeren van gesprekken vraagt steeds schakelen, analyseren, vertalen en verbinden. We werken aan verbreding en professionalisering van het team op het gebied van gesprekstechnieken en het coachen van kunstvakdocenten en culturele aanbieders.

4.5 Risicoanalyse

- Het zijn onzekere tijden. Continuïteit is van groot belang maar 4 jaar vooruit kijken blijkt in deze tijd erg ambitieus.
- Scholen die zich hebben aangemeld en/of al deelnemen zijn enthousiast en willen veel, maar in de praktijk loop je tegen de grenzen aan van wat leerkrachten aankunnen.
- Wat zijn de gevolgen van de huidige crisis op langere termijn voor de culturele sector? Zijn er nog genoeg kunstvakdocenten/culturele partners die overeind blijven en willen werken voor CmK?
- Er worden hoge eisen gesteld aan vakdocenten/culturele partners door “werken op maat” op iedere school. Is dit blijvend reëel?
- Hoe om te gaan met de vele wisselingen binnen teams waardoor iedere keer weer een nieuw accent wordt gelegd?
- Blijven wij in staat om dialooggestuurd te werken? Of zijn de huidige ontwikkelingen in het onderwijs te ingrijpend waardoor ingezette ontwikkelingen stagneren?

5. Samenwerking penvoerder, onderwijs, culturele instellingen, instelling voor hoger onderwijs en anderen

5.1 Samenwerkingsverband en taak en rolverdeling

De gemeente Nijmegen is matchingspartner en draagt 50% van de totale subsidie bij aan het project Cultuureducatie met Kwaliteit. De gemeente Nijmegen heeft de Lindenberg aangewezen als penvoerder voor het project.

De Lindenberg levert de projectleider en coördineert het project CmK Nijmegen, is verantwoordelijk voor de bemiddeling en aansturing van kunstvakdocenten en culturele partners, verzorgt de scholing en deskundigheidsbevordering en is als penvoerder verantwoordelijk voor monitoring, evaluatie, inhoudelijke en financiële verslaglegging.

Culturele instellingen leveren kunstvakdocenten voor uitvoering, zijn betrokken bij ontwikkeling van koers en inhoud en leveren een bijdrage aan het coachen van leerkrachten, monitoring en evaluatie.

Cultuur Oost, Cultura Ede, Gigant Apeldoorn, Lindenberg Nijmegen en Rozet Arnhem, de penvoerders van CmK in Gelderland, slaan de handen ineen voor het versterken van het Gelderse netwerk van kunstvakdocenten. Voor het vergroten van het bereik van scholen en leerlingen zijn nu én in de toekomst voldoende gekwalificeerde kunstvakdocenten nodig om een duurzame verankering te realiseren.

De Gelderse penvoerders dragen gezamenlijk bij aan de kwaliteitsverbetering van cultuureducatie in de regio door een gezamenlijke aanpak van scholing van pas afgestudeerde Artez studenten. Door samenwerking en afstemming van modules leren de Gelderse partners van en met elkaar.

5.2 Betrokkenheid partijen bij de planvorming

Onderwijs

De schoolbesturen zijn geïnformeerd over de nieuwe subsidieperiode en er is overleg geweest in de stuurgroep van CESN. Voorjaar 2020 zijn de scholen in Nijmegen op de hoogte gebracht en uitgenodigd deel te nemen aan de derde periode van CmK, met specifieke aandacht voor de mogelijkheid om in te zetten op kansengelijkheid. Scholen die eerder deelnamen zijn persoonlijk benaderd om in gesprek te gaan over de mogelijkheden van continuering of hernieuwde deelname aan CmK 3. Waar mogelijk (i.v.m. covid-19) zijn op alle scholen gesprekken gevoerd over wat de mogelijkheden zijn en de randvoorwaarden om deel te nemen aan CmK 3.

Vanuit het speciaal onderwijs (3 locaties Entrea) kwam al eind 2019 het verzoek om mee te mogen doen. Iedere school heeft een projectaanvraag gedaan met een korte omschrijving van de vraag en de doelen waar de school aan wil werken. De input vanuit zowel besturen, directies als leerkrachten (teams) uit het onderzoek van CESN is meegenomen bij de aanvraag.

Met het bestuur van de Scholengroep Rijk van Nijmegen zijn gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt over een meer structurele samenwerking tussen PO, VO en cultuursector (Lindenberg).

Met vier scholen zijn plannen gemaakt over een mogelijke invulling de komende jaren.

Culturele partners

Culturele partners zijn op verschillende momenten op de hoogte gebracht van de nieuwe subsidieperiode en bevraagd op input voor de aanvraag en het plan. Uit evaluaties en het onderzoek van CESN zijn de aanbevelingen meegenomen. Via Teams zijn vakspecifieke collega's/culturele partners met elkaar in gesprek gegaan over de mogelijkheden voor kansengelijkheid en het werken op de speciaal onderwijs scholen. Dit heeft eerder geresulteerd in de CmK Extra-regeling.

Pabo HAN

Bij de Pabo aan de HAN is met de docenten van de kunstensectie geëvalueerd over de ingezette workshops en gebrainstormd over wat er nog meer mogelijk zou zijn. Met name weten wat er op Nijmeegse scholen aan cultuuronderwijs wordt gegeven en uitwisseling heeft een meerwaarde. Waar mogelijk worden studenten door kunstvakdocenten/culturele partners betrokken bij de lessen.

6. Kennisdelen

- De Lindenberg neemt als penvoerder van de regeling CmK twee keer per jaar deel aan de landelijk georganiseerde leergemeenschappen LKCA.
- In Gelderland delen wij met Cultuur Oost, Cultura Ede, Gigant Apeldoorn, Lindenberg Nijmegen en Rozet Arnhem, de penvoerders van CmK in Gelderland, kennis rond aanpak en ontwikkelingen door 4 keer per jaar samen te komen. Voor 2021-2024 willen wij inzetten op deskundigheidsbevordering van vakdocenten en de aanpak van het kansengelijkheid onderwijs.
- Het speciaal onderwijs Nijmegen deelt kennis in het Gelderse programma Cultuureducatie met Kwaliteit Gelderland.
- CESN organiseert 2 keer per jaar inspiratiebijeenkomsten voor ICC'ers.
- Tijdens de 5-daagse zomerschool worden culturele partners gekoppeld per schoollocatie of per discipline voor kennisdeling.
- Scholen bezoeken elkaar om in gesprek te gaan over het ontwikkelarrangement of om kennis te delen rond de doelstellingen van CmK.
- Teams is het platform waar lessen online gedeeld kunnen worden en vakdocenten in vakgroepen met elkaar aan de slag gaan rond een verbetervraag cultuuronderwijs.
- Via de website van CmK Nijmegen

7. Monitoring en evaluatie

Vanuit de methodiek van de verandermonitor is de afgelopen 2 periodes CmK veel geleerd. De dialoog gestuurde gesprekken door de projectleider geven kwalitatief de beste input voor monitoring en bijsturing van het traject, het proces en de activiteiten. Draagvlak creëren met alle betrokkenen van de cultuurwerkgroep, directie en teamleden geven voldoende inzicht. 2 keer per jaar het ontwikkelarrangement te evalueren en bij te stellen blijkt een realistische werkwijze waar scholen zich in kunnen vinden.

Besproken wordt met de cultuurwerkgroep:

- Wat heeft het ontwikkelarrangement dit half jaar opgeleverd?
- Welke doelen zijn behaald, waar zijn mogelijkheden ter verbetering?
- Hoe wil het team verder, en welke ondersteuning is daar bij nodig?

Het digitaal invullen van vragenlijsten komt te vervallen. Mogelijk sluiten we aan bij Evi 2.0 monitoring- en zelfevaluatie instrument voor scholen.

Binnen de Lindenberg vinden maandelijks voortgangsgesprekken plaats tussen projectleider CmK en het hoofd van de afdeling Lindenberg op school. Deze zijn deels organisatorisch van aard. Belangrijk in die gesprekken is het monitoren van de werkwijze, de processen, de ontwikkelingen per school en op grond daarvan het aanpassen, bijsturen en het herijken van de gemaakt keuzes. In januari, juni en september van ieder jaar zijn officiële evaluatie- of verantwoordingsmomenten richting Fonds en/ of gemeente. Dat zijn ook de momenten waarop CmK breder, met directie en MT, besproken en geëvalueerd wordt. In de jaarplanner worden deze monitor- en evaluatiemomenten beter gestructureerd.

8. Planning

Het voorjaar van 2021 gebruiken wij om met nieuwe scholen het ontwikkel traject vorm te geven. De projectleider zal in samenspraak met de betreffende directeur en cultuurwerkgroep in gesprek gaan over de gewenste richting. Voorbeelden uit andere CmK trajecten kunnen de dialoog ondersteunen.

(www.cmknijmegen.nl)

Op de scholen uit CmK 1 worden in het voorjaar gesprekken gevoerd over de inhoud van het onderhoudscontract. De scholen uit CmK 2 continueren de ingezette programma's.

Vervolgens doorlopen alle scholen het traject van planning, implementatie, verdieping en verankering.

Periode	start	vervolg	afbouw
<i>Voorjaar 2021</i>	Gesprekken 8 nieuwe scholen en 1 school VO en start verbetertraject Gesprekken 11 scholen CmK 1 en start onderhoudsprogramma	8 scholen CmK 2 continueren	
<i>Schooljaar 21-22</i>	8 nieuwe scholen implementeren 1 school VO start	21 scholen verdiepen	
<i>Schooljaar 22-23</i>	1 school VO	8 scholen werken aan implementatie en verdieping 21 scholen verdiepen en door ontwikkelen	
<i>Schooljaar 23-24</i>	1 school VO	2 VO scholen verdiepen 8 scholen verdiepen 21 scholen verankeren	
<i>Najaar 2024</i>			29 PO scholen 4 VO scholen

9. Begroting

CmK 2021-2024				
	2021	2022	2023	2024
Activiteitenkosten				
Uitvoerende uren	230.500	230.500	213.500	213.500
Overige activiteitenkosten	15.804	15.804	17.349	17.349
Kennisdeling	10.000	10.000	10.000	10.000
Moneva	8.000	8.000	8.000	8.000
Accountant	5.000	5.000	5.000	5.000
Subtotaal	269.304	269.304	253.849	253.849
Coördinatie	26.930	26.930	25.385	25.385
Lasten	296.234	296.234	279.234	279.234
Subsidie FCP	139.617	139.617	139.617	139.617
Matching gemeente Nijmegen	139.617	139.617	139.617	139.617
Bijdrage scholen (in geld)	120.000	120.000	100.000	100.000
Bijdrage Provincie Gelderland	17.000	17.000		
Baten	416.234	416.234	379.234	379.234

De hoogte van de bijdrage van de scholen in geld is gebaseerd op de inbreng in schooljaar 2020 – 2021. De huidige onzekerheid maakt dat die bijdrage voor de komende jaren terughoudend is ingeschat.

	Culturele instelling		rol	Educatief medewerkers Culturele partners	taken
1	Lindenberg	Cultuurhuis	penvoerder	4	Projectleiding, kennisdeling, monitoring en evaluatie, verantwoording, deskundigheidsbevordering, ontwikkeling en uitvoering
2	Aartie Jagmohan	werelddans	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten
3	Abdel Shahrukhkhkhan	dans	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
4	Afrika museum	beeldend	uitvoering	5	Uitvoeren CJP
5	Aimee Fray	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs, coachen leerkrachten
6	Annemarieke Visser	muziek	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs, coachen leerkrachten
7	Ansjepansje	muziek	uitvoering en coaching	1	Uitvoer lessenserie en coachen medewerkers van de Peuterspeelzaal en leerkrachten onderbouw
8	Art-Education-Animation	Nieuwe media	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen onderzoekend leren aansluiten bij nieuwe media, deskundigheidsbevordering beeldende vakdocenten en leerkrachten, ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
9	Artez	kunstvakopleiding	samenwerking	1	Stagiaires voor de creatieve technologie
10	Birgit Tax	beeldend	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
11	Bruce van Mulier	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
12	CESN Cultuur En School Nijmegen	bemiddelingspunt onderwijs en cultuur	bemiddelaar	6	Bemiddelen, organiseren en verbinden culturele aanbieders en onderwijs
13	Circusboom	circus	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen
14	Cultura Ede	penvoerder Ede	samenwerking	2	Kennisdeling rond de voortgang van CMK
15	Cultuur- oost	penvoerder Gelderland	samenwerking	2	Kennisdeling rond de voortgang van CMK
16	Danielle van Heesbeen	drama	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren van lesmateriaal afgestemd op WO methode, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten
17	Dansstorm Oost	dans	uitvoering	3	Uitvoeren gastlessen en voorstellingen CJP
18	De grijze duif	graffiti	ontwikkeling/ uitvoering	2	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
19	De Lindenberg op school	Muziek, beeldend, dans, drama	ontwikkeling/ uitvoering	14	Ontwikkelen en uitvoeren van het lesmateriaal afgestemd op diverse WO methode, deskundigheidsbevordering teams en coachen leerkrachten
20	De Stilte	dans	uitvoering	2	Uitvoeren voorstellingen CJP
21	De Vuilnismannen	muziek	uitvoering	3	Uitvoeren voorstellingen CJP
22	DJ Simone	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
23	Djahboy 365 grind label	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	2	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
24	Eva van den Bosch	drama, theater	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs, coachen leerkrachten
25	Factory Dance	dans	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
26	HAN Pabo	lerarenopleiding	samenwerking	3	Uitvoer en ontwikkelen van masterclasses en module Taal en Kunsten
27	Heidi Koren	schrijven	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
28	Improvi	dans	ontwikkeling/ uitvoering	3	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
29	Jos Verest	drama, theater	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen, coachen leerkrachten PO en VO
30	Kruis en Mol	muziek	uitvoering	2	Uitvoeren voorstellingen CJP
31	Kunstbedrijf Arnhem	penvoerder Arnhem	samenwerking	3	Kennisdeling rond de voortgang van CMK
32	Kwatta	theater	lid stuurgroep uitvoering	5	Adviseren Uitvoering programma's en lessen CJP
33	Les in Kunst	beeldend	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen media leerlijn, ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs vanuit procesgerichte didactiek, coachen leerkrachten
34	LUX	audiovisueel	uitvoering PO en projecten VO	5	uitvoering CJP en projecten VO
35	Marc van Hout music Productions	muziek	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen, coachen leerkrachten
36	Markant Apeldoorn	penvoerder Apeldoorn	samenwerking	1	Kennisdeling rond de voortgang van CMK

37	Marly Philips, theater docent	drama	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen SO, coachen leerkrachten, PO en VO
38	Michiel van Zoest Architectuur, workshops en projectonderwijs	architectuur	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
39	Niek Michel Fotografie en Educatie	AV	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
40	OBGZ	literair/ schrijven	lid stuurgroep uitvoering	1	Adviseren uitvoering programma's en lessen
41	Oddstream	creatieve technologie	ontwikkeling/ uitvoering	5	Ontwikkelen vakgebied creatieve technologie, deskundigheidsbevordering beeldende vakdocenten en leerkrachten, ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
42	Rasecht	beeldend	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen media leerlijn, coachen leerkrachten, uitvoeren interdisciplinair en vakoverstijgende lessen
43	Rinse Visser	muziek	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO, coachen leerkrachten
44	Stephanie van Werkhoven	muziek	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren van het lesmateriaal afgestemd op diverse WO methode, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten
45	Stichting VVictorie	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	2	Ontwikkelen en uitvoeren van het lesmateriaal afgestemd op diverse WO methode, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten
46	Theaterburo Popi	drama, theater, circus	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen, coachen leerkrachten
47	Troef-Theater	muziek	uitvoering	2	Ontwikkelen en uitvoeren voorstellingen/lessen CJP
48	Valkhof Museum	beeldend/ erfgoed	lid stuurgroep uitvoering	1	Adviseren uitvoering programma's en lessen
49	Zest for music	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren muzieklessen op vernieuwingsschool, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten, vormgeven portfolio
			Totaal	104	

	Culturele instelling		rol	Educatief medewerkers Culturele partners	taken
1	Lindenberg	Cultuurhuis	penvoerder	4	Projectleiding, kennisdeling, monitoring en evaluatie, verantwoording, deskundigheidsbevordering, ontwikkeling en uitvoering
2	Aartie Jagmohan	werelddans	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten
3	Abdel Shahrukhkhkhan	dans	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
4	Afrika museum	beeldend	uitvoering	5	Uitvoeren CJP
5	Aimee Fray	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs, coachen leerkrachten
6	Annemarieke Visser	muziek	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs, coachen leerkrachten
7	Ansjepansje	muziek	uitvoering en coaching	1	Uitvoer lessenserie en coachen medewerkers van de Peuterspeelzaal en leerkrachten onderbouw
8	Art-Education-Animation	Nieuwe media	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen onderzoekend leren aansluiten bij nieuwe media, deskundigheidsbevordering beeldende vakdocenten en leerkrachten, ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
9	Artez	kunstvakopleiding	samenwerking	1	Stagiaires voor de creatieve technologie
10	Birgit Tax	beeldend	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
11	Bruce van Mulier	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
12	CESN Cultuur En School Nijmegen	bemiddelingspunt onderwijs en cultuur	bemiddelaar	6	Bemiddelen, organiseren en verbinden culturele aanbieders en onderwijs
13	Circusboom	circus	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen
14	Cultura Ede	penvoerder Ede	samenwerking	2	Kennisdeling rond de voortgang van CMK
15	Cultuur- oost	penvoerder Gelderland	samenwerking	2	Kennisdeling rond de voortgang van CMK
16	Danielle van Heesbeen	drama	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren van lesmateriaal afgestemd op WO methode, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten
17	Dansstorm Oost	dans	uitvoering	3	Uitvoeren gastlessen en voorstellingen CJP
18	De grijze duif	graffiti	ontwikkeling/ uitvoering	2	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
19	De Lindenberg op school	Muziek, beeldend, dans, drama	ontwikkeling/ uitvoering	14	Ontwikkelen en uitvoeren van het lesmateriaal afgestemd op diverse WO methode, deskundigheidsbevordering teams en coachen leerkrachten
20	De Stilte	dans	uitvoering	2	Uitvoeren voorstellingen CJP
21	De Vuilnismannen	muziek	uitvoering	3	Uitvoeren voorstellingen CJP
22	DJ Simone	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
23	Djahboy 365 grind label	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	2	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
24	Eva van den Bosch	drama, theater	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs, coachen leerkrachten
25	Factory Dance	dans	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
26	HAN Pabo	lerarenopleiding	samenwerking	3	Uitvoer en ontwikkelen van masterclasses en module Taal en Kunsten
27	Heidi Koren	schrijven	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen VO
28	Improvi	dans	ontwikkeling/ uitvoering	3	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
29	Jos Verest	drama, theater	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen, coachen leerkrachten PO en VO
30	Kruis en Mol	muziek	uitvoering	2	Uitvoeren voorstellingen CJP
31	Kunstbedrijf Arnhem	penvoerder Arnhem	samenwerking	3	Kennisdeling rond de voortgang van CMK
32	Kwatta	theater	lid stuurgroep uitvoering	5	Adviseren Uitvoering programma's en lessen CJP
33	Les in Kunst	beeldend	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen media leerlijn, ontwikkelen en uitvoeren lessen speciaal onderwijs vanuit procesgerichte didactiek, coachen leerkrachten
34	LUX	audiovisueel	uitvoering PO en projecten VO	5	uitvoering CJP en projecten VO
35	Marc van Hout music Productions	muziek	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen, coachen leerkrachten
36	Markant Apeldoorn	penvoerder Apeldoorn	samenwerking	1	Kennisdeling rond de voortgang van CMK

37	Marly Philips, theater docent	drama	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen SO, coachen leerkrachten, PO en VO
38	Michiel van Zoest Architectuur, workshops en projectonderwijs	architectuur	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
39	Niek Michel Fotografie en Educatie	AV	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
40	OBGZ	literair/ schrijven	lid stuurgroep uitvoering	1	Adviseren uitvoering programma's en lessen
41	Oddstream	creatieve technologie	ontwikkeling/ uitvoering	5	Ontwikkelen vakgebied creatieve technologie, deskundigheidsbevordering beeldende vakdocenten en leerkrachten, ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO
42	Rasecht	beeldend	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen media leerlijn, coachen leerkrachten, uitvoeren interdisciplinair en vakoverstijgende lessen
43	Rinse Visser	muziek	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen PO en VO, coachen leerkrachten
44	Stephanie van Werkhoven	muziek	uitvoering en coaching	1	Ontwikkelen en uitvoeren van het lesmateriaal afgestemd op diverse WO methode, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten
45	Stichting VVictorie	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	2	Ontwikkelen en uitvoeren van het lesmateriaal afgestemd op diverse WO methode, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten
46	Theaterburo Popi	drama, theater, circus	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren lessen, coachen leerkrachten
47	Troef-Theater	muziek	uitvoering	2	Ontwikkelen en uitvoeren voorstellingen/lessen CJP
48	Valkhof Museum	beeldend/ erfgoed	lid stuurgroep uitvoering	1	Adviseren uitvoering programma's en lessen
49	Zest for music	muziek	ontwikkeling/ uitvoering	1	Ontwikkelen en uitvoeren muzieklessen op vernieuwingsschool, deskundigheidsbevordering en coachen leerkrachten, vormgeven portfolio
			Totaal	104	